

Вовченко Оксана Сергіївна,

кандидат економічних наук, доцент

Плешков Володимир Костянтинович, Житник Єлизавета Анатоліївна, студенти
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)

ІНВЕСТИЦІЙНЕ КРЕДИТУВАННЯ В УКРАЇНІ: АНАЛІЗ ДИНАМІКИ ТА ФАКТОРІВ ВПЛИВУ

Одним із найважливіших інструментів підтримки бізнесу та держави в сучасний період є інвестиційне кредитування, яке дозволяє підприємствам отримувати необхідні кошти для забезпечення безперервності бізнес-процесів та розвитку. Банківський інвестиційний кредит варто розглядати як середньострокове та довгострокове фінансування на основі загальноекономічних та специфічних принципів кредитування, що надається комерційними банками суб'єктам господарювання для реалізації проєктів, спрямованих на досягнення інвестиційних цілей (впровадження інновацій, розвиток бізнес-інфраструктури, розширення виробничих потужностей), яке матиме позитивний вплив на розвиток економіки регіону і країни в цілому [1].

Інвестиційне кредитування має характерні риси, що відрізняють його від інших форм кредитування та впливають із економічного змісту інвестицій як процесу. По-перше, воно вимагає попередньої діяльності, яка слугує базою для накопичення інвестиційних ресурсів потрібного обсягу та якості. По-друге, інвестиційні кредити вирізняються тривалістю, особливо на етапі вкладення коштів. По-третє, вони спрямовані на досягнення кінцевого результату, що проявляється у вигляді доходу і на макрорівні відображається як зростання національного доходу.

За даними Європейської Бізнес Асоціації у партнерстві з NEQSOL Holding [2], інтегральний показник індексу інвестиційної привабливості України у 2024 році зріс лише до 2,49 балів з 5 можливих (у 2023 році було 2,44), що співставно з рівнем у «ковідному» 2020 році. Основними факторами, які негативно впливають на інвестиційний клімат, визначаються: російська воєнна агресія, корупція, слабка судова система, тіньова економіка, атаки на українську енергосистему та обмеження валютних операцій. Попри складнощі, інвестиційне кредитування залишається критичним для економічного відновлення, сприяючи створенню нових робочих місць, підвищенню ефективності виробництва та стабілізації фінансової системи країни, а кількість компаній, що планують продовжувати інвестиції, зросла з 57% до 70%, демонструючи позитивні тенденції.

Аналіз динаміки банківського інвестиційного кредитування протягом останніх років (рис.1) вказує на певні особливості, що відображають економічну ситуацію та інвестиційний клімат в Україні. Зокрема, незважаючи на економічну нестабільність та вплив зовнішніх факторів, обсяги кредитно-інвестиційного портфеля банків загалом поступово збільшуються. Це вказує на стабільний попит на довгострокове фінансування з боку підприємств, які прагнуть відновити та розвинути виробничі потужності навіть в умовах невизначеності.

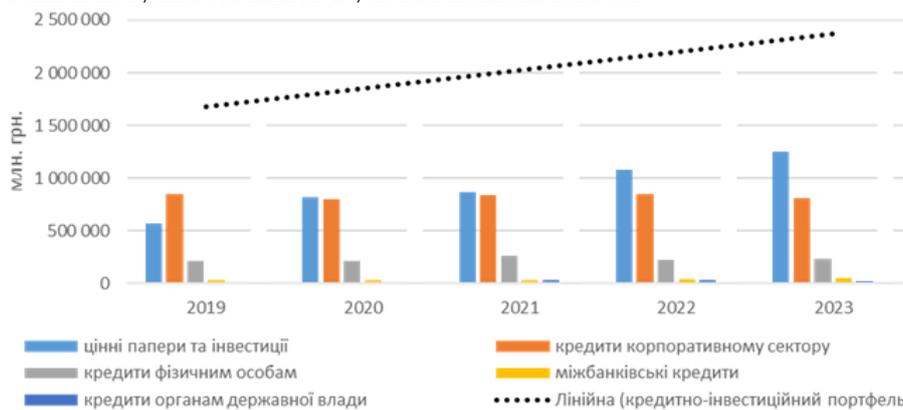

Рис. 1. Динаміка кредитно-інвестиційного портфеля банків України протягом 2019-2023 років
Джерело: складено авторами за даними [3].

З рисунка також видно, що темпи зростання кредитного портфеля значно поступаються темпам зростання інвестиційного портфеля банків, тобто протягом останніх п'ятих років спостерігається активізація інвестиційної діяльності та впровадження інвестиційних проєктів, в той час як обсяг банківського кредитування залишається майже незмінним (у секторі корпоративного кредитування навіть зафіксовано його зниження у 2023 р.). Тобто підприємства, шукаючи альтернативні джерела фінансування, все частіше звертаються до інвестиційних ресурсів, що дозволяє їм реалізовувати довгострокові проєкти, незалежно від традиційного банківського кредитування. Таким чином, спостерігається зміщення акценту з кредитування на залучення

інвестицій, що може вказувати на прагнення бізнесу диверсифікувати джерела фінансування та знизити ризики, пов'язані з використанням банківських кредитів.

Отже, інвестиційне кредитування є важливим інструментом для економічного відновлення України, забезпечуючи довгострокове фінансування стратегічних проєктів, модернізації виробництва та розвитку інфраструктури. Однак, попри його критичну роль, інвестиційний клімат в Україні залишається складним через визначені фактори. Своєю чергою, надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС, скасування мит і квот на український експорт, «транспортний безвіз», діджиталізація державних послуг та становлення економіки сталого розвитку [4] можуть суттєво покращити інвестиційний клімат, залучити іноземні інвестиції та пришвидшити економічне зростання країни, створюючи нові робочі місця та підвищуючи життєвий рівень населення. Інвестиційне кредитування залишається важливим фактором для стабілізації фінансової системи та сприяння економічному розвитку в майбутньому.

Література

1. Яріш М. Інвестиційне кредитування малого і середнього бізнесу в Україні в умовах воєнного стану: виклики та перспективи. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 2. С. 317-326. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2024.02.317>.

2. Індекс інвестиційної привабливості України 2024. Європейська Бізнес Асоціація. URL: <https://eba.com.ua/70-opytanyh-kompanij-investuvatyvut-v-ukrayinu-popry-vijnnu/>

3. Наглядова статистика. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#3>

4. Хуторна М., Руденко М., Вовченко О. Ринок інвестиційних фінансових послуг в умовах екологізації економічного буття та становлення економіки сталого розвитку. *Фінансовий простір*. 2023. № 1(49). С. 97-119. DOI: [https://doi.org/10.30970/fp.1\(49\).2023.971189](https://doi.org/10.30970/fp.1(49).2023.971189).

УДК: 336.5:334.72:355.01

Іщук Леся Іванівна,

кандидат економічних наук, доцент

*Маньковська Олеся Олегівна, здобувач вищої освіти
Луцький національний технічний університет (Україна)*

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСУВАННЯ МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Малий бізнес відіграє важливу роль в економіці будь-якої країни. Підтримка малого бізнесу має стати справжнім каталізатором змін та ключовим фактором для відновлення економіки країни. Діяльність малих та середніх підприємств забезпечується задоволення локального споживчого попиту, що, в свою чергу, стимулює обіг грошей та сприяє соціально-економічному добробуту місцевих громад.

Належне функціонування малих підприємств забезпечує трудову зайнятість населення, сплату місцевих податків та зборів і дають можливість для розвитку міст, селищ і громад загалом. Особливу важливість малого бізнесу було відчутно під час військового стану в країні. Перед військовим станом в Україні, згідно з даними Державної служби статистики України він забезпечував працевлаштування близько 80 відсотків населення та генерував понад 60 відсотків обсягу валових продажів країни протягом 2016-2020 років. Загальна кількість суб'єктів господарювання у секторі ММСП неухильно зростала з 2017 року та станом на кінець 2020 року досягла 1 973 065 (81 відсоток представлено фізичними особами-підприємцями (ФОП) та 19 відсотків – юридичними особами) [2]. Військовий стан став справжнім викликом для малого бізнесу, тому що велика кількість підприємств не змогли втриматися на ринку і змушені були закрити свою справу. Це результат ряду факторів, таких як перебої в бізнесі через ризики безпеки, падіння споживчого попиту, розриви в ланцюгах поставок та труднощі з логістикою. Підтримка малого бізнесу, яка надається від держави, допомагає працювати і підтримувати свою діяльність, але питання з пошуком працівників стали ще більш критичними [2,3].

Як відомо, малі підприємства фінансуються зазвичай за рахунок коштів власників бізнесу, банківськими кредитами, грантами від держави та пільговими кредитами в межах держпрограм. Для підтримки малого бізнесу в умовах воєнного стану уряд запровадив програми та заходи, зокрема, введено податкові пільги, звільнення від сплати ЄСВ у разі неотримання підприємцями доходу скасування податкових перевірок, тощо. Окрім того, запроваджено різні ініціативи для підтримки підприємств, таких як гранти, кредити та різні проєкти міжнародних донорів.

З метою підтримки мікро-, малого та середнього бізнесу в Україні на 01 червня 2023 р. розглянуто можливість використання інструменту державних гарантій на портфельній основі (з грудня 2020 р. видано 23 642 кредити загальною сумою 78,05 млрд грн. На 1 червня 2023 р. 29 банків-кредиторів обслуговують 17 374 кредити сумою 54,39 млрд грн. Зобов'язання за основним